

การบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
Study of cost accounting of Hmong of Hmong's funeral in phob phra, District in
Tak Province

ชุตินา ขวาลคุณธรรม¹ สุदारัตน์ แซ่ม้า² และ สุขเกษม ขุนทอง³
Chutima Chamankhunnatham¹, Sudarat Seama² and Sukkasem Khunthong³

¹ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

² นักศึกษาโปรแกรมวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

³ อาจารย์โปรแกรมวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

บทคัดย่อ

การบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยาโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า และ 2) เพื่อศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศลศพม้งจำนวน 8 คน เป็นการสุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ที่ยินดีและเต็มใจให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า 1) พิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้งจะวางอยู่บนพื้นฐานของความกตัญญูต่อบุพการี และมีการสืบทอดวัฒนธรรมด้วยวิธีการทำให้เห็นและแสดงให้ดูเพื่อรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม และ 2) การบัญชีต้นทุนมีความสอดคล้องกับทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง แยกเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อมได้อย่างเป็นองค์รวม

คำสำคัญ: การบัญชีต้นทุน / การบำเพ็ญกุศลศพ / กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง / สังคมวิทยา / ประวัติศาสตร์

Abstract

The cost accounting of Hmong of Ethnic Hmong's funeral in phob phra, District in Tak Province, is a qualitative and quantitative research which has two objectives : 1) study about Ethnic Hmong's funeral in phob phra, District in Tak Province, according to sociology by means of ethnic hmong group's history, and 2) study about cost accounting of Ethnic Hmong's funeral in phob phra, District in Tak Province. The target informants were eight villagers who are an expert in Hmong's funeral and are willing to give the information. The research instrument used in this research was questionnaire. The statistic use in this research was percentage. The result found that; 1) Ethnic Hmong's funeral was based on gratitude to parents and ancestors which relates to the culture from the history, and inherit procedure for conserving culture heritage. And 2) The cost accounting is related to the cost of society and culture of Ethnic Hmong group expenses. It was holistically divided into direct and indirect funds.

Keywords: Cost accounting / Funeral / Ethnic Hmong / Sociology / History

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประวัติศาสตร์จีน แหล่งกำเนิดของชนชาติเหมียวมีความสัมพันธ์กับ “ชนเหมียว” และ “หนานหนาน” ในยุคคังคังคือ ตั้งแต่ประมาณ 5,000 ปีก่อน นักประวัติศาสตร์จีนสันนิษฐานว่า บรรพบุรุษชาวเหมียวหรือม้งน่าจะมาจากชนเผ่าที่เรียกตัวเองว่า “จิ่วลี่” ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบภาคตะวันออกของจีน บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหลือง และแม่น้ำแยงซี โดยมี จีหยู (Chi You/Txiv Wawg) เป็นหัวหน้า แต่ จีหยูถูกหวงตี้ (Huang Di) ผู้นำสัมพันธมิตรชนเผ่าอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันเข้าใจว่าเป็นบรรพบุรุษของคนจีน นำกองกำลังมาจากตอนบนของกลุ่มน้ำเหลือง เข้าโจมตีและเข้าครอบครองพื้นที่ดังกล่าว จากนั้นชาวเหมียวหรือม้ง (ศุภย์มานุษยวิทยาสิริรินธร, 2547 : 39-41)

“ม้ง” เป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงที่ได้อพยพลงมาทางใต้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ลาว และพม่า ด้วยสาเหตุหลายประการ และที่สำคัญที่สุด คือ การอพยพหลบหนีชนชั้นปกครองของจีนในราวปี พ.ศ. 2413 และเข้ามาอยู่ในประเทศไทย โดยอพยพผ่านประเทศลาวมี 3 ช่องทาง คือ ช่องทางอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ช่องทางอำเภอปัว จังหวัดน่าน และช่องทางจังหวัดเลยแนวภูเขาผืนดิน แยกย้ายไปตามพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย และกระจายอยู่บริเวณพื้นที่ 14 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย และสระบุรี กลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างประเทศจีน เวียดนาม พม่า ลาว และไทย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, 2546 : 26 และสุขเกษม ขุนทอง, 2561 : 2)

“ม้ง” ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ในแต่ละกลุ่มชนจะมีลักษณะและรูปแบบของวัฒนธรรมเฉพาะ (Cultural traits) ที่เป็นของตนเองการบ่งบอกความเป็นตัวตนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นต้นว่า ความผูกพันระบบเครือญาติ ศาสนา ภาษา และพฤติกรรมทางสังคม เป็นลักษณะร่วมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนกลุ่มเดียวกัน ซึ่งยังคงเป็นภาพนิ่ง และมีความเป็นพลวัตของกลุ่มคนและวัฒนธรรม ถึงแม้จะมีเส้นแบ่งความเป็นรูปแบบเฉพาะของแต่ละวัฒนธรรม แต่คนก็สามารถข้ามไปข้ามผ่านระหว่างวัฒนธรรมได้ และการที่สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งๆ จะบอกว่าตนเองเป็นใครได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับบริบทความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่พวกเขามีกับกลุ่มอื่นๆ ด้วย และเป็นกระบวนการหล่อหลอมความรู้สึกร่วมกันในสายเลือด (Shared Descent) จะปรากฏออกมาในรูปของการแสดงให้ดู การทำให้เห็น ผ่าน ตำนาน ตลอดจนถึงเรื่องเล่าต่างๆ ที่มีจุดกำเนิดร่วมกัน และยกรวมถึงในประเด็นจิตสำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์ (Historical Consciousness) เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมทางชาติพันธุ์ โดยจะเลือกเอาบางสถานการณ์หรือบางเรื่องราวที่มีนัยสำคัญต่อตนเองมาทำให้เป็นความจริงของกลุ่มชาติพันธุ์ (ศุภย์มานุษยวิทยาสิริรินธร, 2547 : 32-34)

สำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้แสดงออกของความเป็นตัวตนโดยใช้วิธีการทางคติชนวิทยามาเป็นแนวทางพื้นฐานในการออกกฎเกณฑ์ และกฎจารีตเข้ามาควบคุมพฤติกรรมของคน พร้อมกับการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ดิน น้ำ ต้นไม้ และสัตว์ เป็นความสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว เพราะมนุษย์มิใช่เจ้าของที่จะสามารถครอบครองได้แต่เพียงผู้เดียว มนุษย์เป็นเพียงผู้ร่วมใช้เท่านั้น จึงต้องรู้จักใช้ด้วยความเคารพ ตอบแทนบุญคุณด้วยการใช้อย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการยังชีพ รู้จักรักษาสมดุล และความเชื่อเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีทางเศรษฐกิจที่ฝังตัวอยู่ในวิถีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง กล่าวคือ การบริโภคด้วยความอ่อนน้อม รู้คุณค่า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สอดคล้องกับแนวคิดหลักของนักคิดสำนักหน้าที่นิยมเชื่อว่า ขนบธรรมเนียมหรือลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนในสังคมล้วนมีความหมาย และหน้าที่ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมองเป็นเรื่องแปลกก็ตาม พิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่เกิดจากความคิดและจินตนาการต่างๆ ล้วนต้องมีเหตุผลที่สร้างสรรค์ทำให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น คนม้งเองย่อมเข้าใจและรับรู้ว่า สิ่งของตน

และสมาชิกในกลุ่มกระทำหรือประพฤติปฏิบัติมีความหมายซึ่งเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤติ อันเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของ “ต้นทุน” (เมตตา (กฤตวิทย์) วิวัฒนานุกูล, 2559 : 53)

ต้นทุน (Cost) คือ มูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์เป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น ต้นทุนของวัตถุดิบและแรงงานที่เกิดขึ้นเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นต้น ซึ่งต้นทุน (เช่น ค่าแรงงานหรือค่าโฆษณา) มักจะถูกวัดมูลค่าเป็นจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ โดยอาจจะเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง (Actual Cost) หรือที่เรียกกันว่าต้นทุนในอดีต หรือต้นทุนประมาณการ (Budgeted Cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ที่มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ (มนวิกา ผดุงสิทธิ์, 2558) การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ คือ ประเพณีที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ จนกลายเป็นนิสัยสังคม ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่กลุ่มชนต้องเลียนแบบกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่รอบๆ อาจกล่าวได้ว่า พิธีกรรม หมายถึง ความประพฤติของคนในสังคมอันเป็นมรดกที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีแบบแผน หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่กลุ่มชนของตนเป็นผู้ร่วมกันสร้างขึ้น (ยศ สันตสมบัติ, 2551 : 26-27; และศิริพร ณ ถลาง, 2557 : 364-365)

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมที่สอดแทรกระบบคุณค่าของกลุ่มชน มีความสัมพันธ์กับการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (ระบบเศรษฐกิจ) ที่จะต้องทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน กล่าวคือ วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดค่านิยมทางเศรษฐกิจของกลุ่มชน และเศรษฐกิจของกลุ่มชนเป็นตัวกำหนดพิธีกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประกอบพิธีกรรม ซึ่งมีการผลิตซ้ำ หรือสร้างขึ้นใหม่ในบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่ต้องเผชิญกับวิกฤติ (การสูญเสีย) ดังนั้น พิธีกรรมจึงเปรียบเสมือนกลยุทธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในการประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพ ให้อยู่ในกรอบของชุดความรู้ที่เกิดจาก “วิถีปฏิบัติทางประวัติศาสตร์” และในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งอธิบายการบัญชีต้นทุนในพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เท่านั้น

คำถามวิจัย

1. พิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยาโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่ามีความเป็นมาอย่างไร
2. การบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอบพพระ จังหวัดตาก มีบทสรุปอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยาโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า
2. เพื่อศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง หมายถึง ประเพณีที่แสดงออกถึงความกตัญญูต่เวทียของสถาบันครอบครัวเมื่อบุคคล เช่น บิดา มารดา และหรือบุคคลในครอบครัวเสียชีวิตไป ดังนั้นบุคคลที่เป็นกลุ่มเครือญาติ (สายสกุลแม่) ของผู้เสียชีวิต จะต้องประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง

2. การบัญชีต้นทุน หมายถึง ต้นทุนในการประกอบพิธีกรรมบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ต้นทุนที่เป็นตัวเงิน และต้นทุนที่เป็นลักษณะการให้สิ่งของเป็นการตอบแทนที่ไม่ใช่ตัวเงิน

1.1 ต้นทุนทางตรง หมายถึง ต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายซึ่งปรากฏออกมาในรูปของตัวเงิน ที่ต้องจ่ายแน่นอน ในการประกอบพิธีกรรมบำเพ็ญกุศลศพ โดยเริ่มตั้งแต่วันแรกที่มีการเสียชีวิต ถึงวันสุดท้ายของการประกอบพิธีกรรมเสร็จสิ้น เช่น ค่าวัว ค่าไก่ ค่าชุด (ค้ำลัวเล่า) ค่าอาหารรับรองแขก และค่าโลงศพ เป็นต้น

1.2 ต้นทุนทางอ้อม หมายถึง สิ่ง que แสดงออกทางกายและทางใจ บนพื้นฐานของความเป็นพี่เป็นน้อง เป็นเพื่อนบ้าน และเป็นกลุ่มเครือญาติ ในวิถีวัฒนธรรมที่ต้องปฏิบัติต่อกันเมื่อยามวิกฤติ ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และในที่นี้เป็นต้นทุนที่มีใช่ตัวเงิน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนด **ตัวแปรต้น** ได้แก่ พิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และ**ตัวแปรตาม** ได้แก่ การบัญชีต้นทุน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยาโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า และ 2) เพื่อศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยา โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน (Community Education Participation : CEP) โดยให้สมาชิกของชุมชนม้งเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา และเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในพื้นที่อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 19 หมู่บ้าน 6,449 ครัวเรือน และรวมจำนวนประชากรทั้งหมด 32,425 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำทางจิตวิญญาณ และประชาชนชาวบ้านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับพิธีการบำเพ็ญกุศลศพม้ง จำนวน 8 คน เป็นการสุ่มกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ตั้งใจและยินดีให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้

2.1 แบบสัมภาษณ์ (กึ่งโครงสร้าง) และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยร่างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อคำถามในประเด็นศึกษา “พิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง” ตามหลักสังคมวิทยา โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ (ความเชื่อแบบดั้งเดิม) ในวิถีวัฒนธรรม และนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบโครงสร้างด้านเนื้อหาและภาษา จำนวน 3 คน ดังนี้ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขเกษม ขุนทอง 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คมสันต์ นาควังไทร และ 3) อาจารย์เกรียงไกร กันตริมูล

2.2 ผลการตรวจสอบเครื่องมือพบว่า มีความสอดคล้องวัตถุประสงค์ ที่คณะผู้วิจัยได้กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Observation) เป็นหลักในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจะเข้าไปร่วมและมีส่วนในกิจกรรมการประกอบพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพ ตามที่เห็นสมควร เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สังเกตกับผู้ถูกสังเกตให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน และผู้ถูกสังเกตจะรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกต

3.2 ตรวจสอบเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล (ปฐมภูมิ) พิจารณาในเรื่องของเวลา สถานที่ และบุคคลที่ให้ข้อมูลนั้นๆ ถ้าต่างเวลาต่างสถานที่ต่างบุคคลแล้วได้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่ หากได้ข้อมูลเหมือนกันแสดงว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และนำมาเรียบเรียงลำดับเหตุการณ์

3.3. การคืนข้อมูล ใช้เทคนิคการคืนข้อมูล โดยปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน ดังนี้ 1) นายเสอ แซ่ม้า 2) นายภคิน แสงอาชาชัย และ 3) นายพิพัฒน์ แซ่กือ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา หาค่าความเกี่ยวข้อง หาค่าคำอธิบาย และสร้างข้อสรุป

5. สรุปพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยาโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ คำบอกเล่า นำเสนอต่อผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ (ที่ปรึกษา) และทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นขั้นตอนอธิบายการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำตารางเปรียบเทียบต้นทุน (รายจ่าย) ที่เกี่ยวข้องกับประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

2 จัดทำตารางค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อมที่ปรากฏออกมาในรูปของทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม และสถิติที่ใช้ ได้แก่ คำร้อยละ

3. ตรวจสอบผลการศึกษาศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการบัญชีต้นทุน จำนวน 3 คน จากข้อ 2.1

4. สรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในรูปของบทความ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการวิจัย

วิจัยเรื่อง การบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ตามหลักสังคมวิทยา โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ผู้อาวุโสประจำสายสกุลแซ่ จะยิงปืนขึ้นฟ้า 3 นัด เพื่อ “สื่อ” ให้คนในชุมชนได้รู้ว่า “มีคนตายเกิดขึ้น” และจะประกอบพิธีกรรมที่บ้านผู้ตายญาติผู้ตายจะทำการล้างหน้า

และอาบน้ำให้กับผู้ตาย พร้อมกับแต่งตัวให้กับผู้ตายตามประเพณี คือ แต่งกายชุดขาว หรือชุดคนแก่ เรียกว่า “เค้าลัวเล่า” จากนั้น “เตอเก้” (คนที่ขึ้นนำทางให้ผู้ตายไปหาวิญญาณบรรพบุรุษ) จะนำศพไปวางไว้ที่แคร่ไม้หรือ “ม้าผี” ซึ่งมีความสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร เมื่อเตรียมโลงศพเสร็จก็จะนำมาใส่ในโลง วางใกล้หน้าห้องผีเสื้อกั้ง (xwmkab) (อาศัยอยู่บริเวณฝาบ้านด้านที่อยู่ตรงข้ามกับประตูทางออกหน้าบ้าน ลักษณะทั่วไปจะเป็นกระดาษเงิน กระดาษทองสีเหลี่ยมจัตุรัสขนาดไม่เกิน 12 นิ้ว มีขนไก่ติดอยู่บนกระดาษ เป็นตัวแทนวิญญาณบรรพบุรุษที่ถูกเชิญมาประจำบ้าน) เมื่อเสร็จขั้นตอนนี้แล้ว ญาติของผู้ตายจะทำการฆ่าไก่หนึ่งตัว (ตัวผู้) ด้วยวิธีการหักคอไก่ให้ตาย จากนั้นใช้มีดเล่มเล็กๆ เจาะเอา “หัวใจ” ออกมาอย่างให้สุก แล้วนำมาบ้อนให้กับผู้ตาย ซึ่งเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างคนตายปัจจุบันจะได้เดินทางไปหาวิญญาณบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปก่อนหน้านี้แล้ว กล่าวคือ “เสียงร้อง (การขัน) ของไก่” จะเป็นการบอกถึงที่ตำแหน่งที่อยู่ซึ่งกันและกัน

ต่อมา “เตอเก้” จะสวดบทสวดขึ้นนำทางให้กับผู้ตาย เพื่อที่จะให้ผู้ตายได้เดินทางย้อนอดีต โดยเริ่มจากปัจจุบัน (สถานที่ตาย) กลับไปยังสถานที่เกิดของตนเอง นั่นก็คือ สถานที่ฝังศพของตนเองไว้ คือ “ผีเสากลางบ้าน” (ncij daab) (เป็นสัญลักษณ์ของ “เสาเอก” เจ้าของบ้านจะทำการบูชาด้วยกระดาษขาวเจาะรู ซึ่งจะต้องเปลี่ยนทุกปี เปรียบเสมือนการให้เงินทอง เพื่อเป็นการตอบแทนที่วิญญาณของบรรพบุรุษ ที่มาปกป้องคุ้มครองลูกหลานทุกคนที่อาศัยอยู่ในบ้าน) จากนั้นจะถักรองเท้าใหม่ซึ่งทำจากใยกันซง (htaubmaj) ให้อีก 1 คู่ สำหรับใช้ในการเดินทาง และเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะเป่าแคนตกลองขึ้นม้าผี ซึ่งดวงวิญญาณจะใช้ม้าผีตัวนี้ในการเดินทางไปหา ปู่ ย่า ตา ยาย

คืนวันสุดท้าย จะมีการสอนให้คน “เป็น” พัง (ลูกหลานทุกคน) โดยญาติผู้ใหญ่ (ปรารชณฺ์) จะมาเป็นตัวแทนเพื่อมาอบรมสั่งสอน ในประเด็นเกี่ยวกับความรัก ความผูกพันระหว่างคนตายกับลูกหลานทุกคน ในทำนองที่คนที่อยู่จะต้องรักกัน ช่วยเหลือกัน และขยันทำมาหากิน ซึ่งเปรียบได้ว่าให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงามไม่ทำผิดจารีตของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง เฉกเช่นผู้ตาย

เช้าวันสุดท้ายของการบำเพ็ญกุศลศพ จะนำศพออกจากบ้าน จะมีการยิงธนูตรงประตูบ้าน 3 ดอก และลูกสะไภ้คนโตเป็นผู้ถือไม้เพลิงจุดไฟ เพื่อเป็นแสงนำทางให้กับผู้ตาย คนเป่าแคนต้องเป่าแคนเตรียมออกเดินทาง เรียกว่า “ซัวแก้งเสอเก้” และ จิวจ่าง (คนที่จะทำหน้าที่เช่นไหว้อาหารให้กับผู้ตาย มือเช้า กลางวัน เย็น และเวลาจะฆ่าหมู วัว ไก่ และให้เงินทอง) จะต้องทำพิธีตีขวัญ เรียกว่า “เดาปลี” จากนั้นลูกสะไภ้ นำทางออกจากบ้านตามด้วยคนเป่าแคน ตามด้วยศพ เมื่อถึงที่พักศพจะทำพิธี เรียกว่า “เซอฉือฉาง” แล้วจะทำการ “จีฉัว” คือ ที่จะตั้งศพ ก่อนจะนำศพไปวางไว้ จะต้องวนรอบไม้ที่จะนำศพไปวาง ถ้าเป็นศพผู้ชายจะเดินวนทวนเข็มนาฬิกา 5 รอบ แล้วเดินกลับตามเข็มนาฬิกา 4 รอบ แต่ถ้าเป็นศพผู้หญิงจะเดินวนทวนเข็มนาฬิกา 4 รอบ แล้วเดินกลับตามเข็มนาฬิกา 3 รอบ จากนั้นวางศพไว้ที่ศาลา เพื่อรอเวลานำศพไปฝัง ระหว่างนั้นจะทำพิธีฆ่าวัวให้กับผู้ตาย พร้อมกับนำเนื้อวัวที่ฆ่าไปประกอบอาหาร เพื่อเลี้ยงรับรองกลุ่มเครือญาติที่มาร่วมแสดงความเสียใจ จากนั้นจะทำพิธีออกเดินทาง โดยทำพิธีตีขวัญ “เดาปลี” และ “ซัวแก้งเสอเก้”

ณ สุสาน จะมีพิธีฆ่าวัวในประเด็นนี้ “นายอาชา แซ่ม้า” (สมมุติ) มีลูกชาย 4 คน (มีครอบครัว 3 คน และยังมีครอบครัว 1 คน) จะทำการฆ่าวัว 3 ตัว แต่ในกรณีที่ผู้ตายเป็นคนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ก็จะฆ่าวัวเพิ่มอีกหนึ่งตัว และน้องของพ่อฆ่าอีกหนึ่งตัว รวม 5 ตัว และ “วัว” คือ พาหนะสำหรับให้ผู้ตายได้เดินทางกลับไปหาบรรพบุรุษ (ตามความเชื่อแบบดั้งเดิม) และในวันเดียวกันจะมีการเตรียมหมอลุ่มฝังศพ กล่าวคือ จะต้องทำพิธีขอซื้อที่ดิน (บุคคลที่มีโชติภพที่น้องในครอบครัว) กับเจ้าที่ เจ้าทาง เจ้าป่า เจ้าเขา และเจ้าน้ำ โดยใช้กระดาษฟาง 3 พวง กับธูป 3 ดอก เพื่อที่จะซื้อพื้นที่นั้นๆ ให้กับผู้เสียชีวิต เพื่อที่ดวงวิญญาณจะได้อยู่เย็นเป็นสุข และเมื่อไปถึงที่ที่จะฝังศพแล้ว “จิวจ่าง” จะบอกให้กับดวงวิญญาณของผู้เสียชีวิตว่า “เอาข้าวไว้ตรงไหน น้ำอยู่ตรงไหน เงินอยู่ตรงไหน เพื่อผู้ตายจะได้กิน และจะได้ใช้”

หลังจากทำพิธีฝังศพเรียบร้อยแล้ว ในตอนเย็นของวันนั้น ลูกหลานจะต้องไปก่อไฟ และปักไม้ไว้ 3 คู่ เพื่อป้องกันมิให้ดวงวิญญาณของผู้เสียชีวิตมารบกวนลูกหลาน และให้อยู่บริเวณก่อไฟเท่านั้น ถัดมาอีกหนึ่งวันในตอนเช้า ลูกหลานจะต้องไปส่งข้าว ส่งน้ำ โดยจะใส่อาหารลงในกระบอกไม้ไผ่ จำนวน 3 กระบอก กระบอกแรกใส่ข้าว กระบอกสองใส่น้ำ และกระบอกที่สามจะใส่ไข่ต้ม เป็นอาหารที่ทำขึ้นมาใหม่ กล่าวคือ ต้องหุงข้าวใหม่ ตักน้ำใหม่ และไข่ที่ต้มใหม่ วันที่สองในตอนเช้าก็ต้องไปส่งข้าว ส่งน้ำ เหมือนวันแรก และวันที่ 3 ลูกหลานต้องไปส่งข้าว ส่งน้ำ ให้ถึงบริเวณหลุมฝังศพของผู้เสียชีวิต

เมื่อครบ 13 วัน จะต้องมีการ “อ้วชื้อ” คือ “จิวจ่าง” ไปเรียกดวงวิญญาณของผู้เสียชีวิตกลับบ้าน โดยจะนำธนูและไปเอา “จิวกั่ว” (คนตีกลอง) กลับมาพร้อมกับดวงวิญญาณผู้ตาย เพื่อนำมาขอบคุณผีเสื้อกิ้ง อีกครั้ง และเพื่อปลดปล่อยดวงวิญญาณของผู้เสียชีวิตให้เป็นอิสระ

หลังจากที่จิวจ่างกลับมาถึงบ้านแล้ว บุคคลคนนั้นค่อยไปเรียกดวงวิญญาณของญาติพี่น้องและคนที่มาช่วยงาน เนื่องจากว่าตอนที่เอาศพไปฝังดวงวิญญาณทั้งหลายจะสิงสถิตอยู่บริเวณหลุมฝังศพ ซึ่งจะต้องไปเรียกกลับมาบ้าน เพื่อจะได้ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ในขนาดที่เรียกขวัญ ผู้เรียกขวัญนั้นจะต้องเก็บดินรอบหลุมศพ แล้วนำกลับมาบ้าน พอถึงบ้านแล้วจะนำไปเทใส่ใต้เตียง

เมื่อนำวิญญาณ (ผู้ตาย) กลับมาถึงบ้าน จะเตรียมไม้กระดานแผ่นหนึ่งวางไว้หน้าผีเสื้อกิ้ง แล้วให้นำดวงวิญญาณมาพร้อมกับถ้วย นำไปคว่ำไว้กับแผ่นไม้กระดาน จากนั้นนำข้าวและไข่ต้ม ไปเช่นไหว้พร้อมทั้ง ฆ่าไก่ 1 ตัว ให้กับดวงวิญญาณและนำถ้วย แก้ว ไปคนเผาทิ้ง แล้วค่อยทำอุปกรณ์ดังกล่าวอันใหม่ จิวเก็ง (คนเป่าแคน) จะเป่าแคนเพื่อปลดปล่อยดวงวิญญาณ จากนั้นจะทำการกลิ้งกระโด้ง เริ่มจากหน้าห้องผีเสื้อกิ้ง ไปทางประตูด้านหน้า หากกระโด้งคว่ำลงแสดงว่าดวงวิญญาณนั้นได้เป็นอิสระแล้ว เป็นอันเสร็จสิ้นพิธีกรรมการบำเพ็ญกุศลศพ

ขั้นตอนที่ 2 คือการศึกษาบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษา “(นายอาษา แซ่ม้า (นามสมมุติ) มีบุตรชาย 4 คน แต่งงานแล้วมีครอบครัว 3 คน ยังไม่มีครอบครัว 1 คน)” มีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ จำนวน 5 วัน” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการสรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 วัน

สรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 วัน		
ลำดับ	รายการ	ค่าใช้จ่าย(บาท)
1	ข้าวสาร 23 ถัง ๆ ละ 150 บาท (เป็นข้าวสารของเจ้าภาพ)	2,100
2	ข้าวสาร (เป็นส่วนที่ชาวบ้านนำมาช่วยเหลือ)	1,350
3	กระสุน 3 นัด นัดละ 35 บาท	105
4	ดอกไม้ 150 ดอก ๆ ละ 2 บาท	300
5	ชุด “เค้าลัวเล่า” 3 ชุดๆ ละ 5,000 บาท	15,000
6	กรอบรูป	200
7	ผ้ากันขงยาว 5 วา 2 ผืนๆละ 3,000 บาท	6,000
8	ไก่ 3 ตัวๆ ละ 250 บาท	750
9	หมู 13 ตัวๆ ละ 7,000 บาท	91,000
10	ประทัด 77 นัดๆ ละ 50 บาท	3,850
11	ค่าบำรุงโลงเย็น	500
12	ค่ากระดาษฟาง 12 มัดๆ ละ 90 บาท	1,100

ตารางที่ 1 แสดงผลการสรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 วัน (ต่อ)

สรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 วัน		
ลำดับ	รายการ	ค่าใช้จ่าย(บาท)
13	ค่ากระดาษฟาง 20 มัดๆ ละ 90 บาท (ชาวบ้านนำมาช่วยเหลือ)	1,800
14	เครื่องปรุง	1,100
15	เหล้า 8 ลังๆ ละ 1,200บาท	9,600
16	วัว5 ตัวๆ ละ 25,000 บาท	125,000
17	โลงศพ	10,000
18	กลางคืน ดูแลค่าครู	200
สรุปค่าใช้จ่ายทั้งหมด		269,955

จากตารางที่ 1 แสดงผลการสรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 วัน ภาพรวม มีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนทางตรงเท่ากับ 266,805 บาท และต้นทุนทางอ้อมเท่ากับ 3,150 บาท โดยค่าใช้จ่ายทั้งหมดเท่า 269,955 บาท โดยประมาณ

ตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายของต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

ค่าใช้จ่ายของต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง			
ลำดับ	รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท)	คิดเป็นร้อยละ
1	ต้นทุนทางตรง	266,805	98.83%
2	ต้นทุนทางอ้อม	3,150	1.17%
รวม		269,955	100%

จากตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายของต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง คิดเป็นค่าร้อยละ ซึ่งต้นทุนทางตรงคิดเป็นค่าร้อยละได้เท่ากับ 98.83% และต้นทุนทางอ้อมคิดเป็นค่าร้อยละได้เท่ากับ 1.17% รวมทั้งหมดเท่ากับ 100%

สรุปการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้งพบว่า ต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม คือ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ที่กลุ่มเครือญาติสายสกุลแซ่เดียวกับผู้เสียชีวิตได้ร่วมกันออกค่าใช้จ่าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ทูทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม เป็นกลไกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของความเสียสละ (ทรัพย์และร่างกาย) และความไว้น้ำใจ พร้อมทั้งสร้างสำนึกร่วมในวิถีดั้งเดิมบรรพบุรุษ นำไปสู่พลังในการจัดสรรทรัพยากร และการกระจายทรัพยากรได้อย่างทั่วถึง และเป็นมิตร

อภิปรายผล

1. การประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลศพม้งจะกระทำที่บ้านผู้ตาย มีการแต่งตัวให้กับผู้ตายตามประเพณี คือ แต่งกายชุดยาว หรือชุดคนแก่ “เค้าลัวเล่า” จากนั้นก็นำศพไปวางไว้ที่แคร่ไม้หรือ “ม้าผี” ซึ่งมีความสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร วางใกล้กับหิ้งผีเสื้อกิ้ง มีการนำผ้าแดงมาปิดหน้า (บริเวณหน้าผาก) ของผู้ตาย พร้อมกับถักรองเท้าใหม่ซึ่งทำจากใยกันซง (htaub maj) ให้อีก 1 คู่ สอดคล้องกับ ศิริพร ณ ถลาง, (2559 : คำนำ) กล่าวว่า ประเพณีการบำเพ็ญกุศลศพม้ง ถือเป็นวิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เป็นการกระทำบนพื้นฐานของความเชื่อแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับความรัก ความผูกพัน และความกตัญญูต่อบุคคลที่ พร้อมทั้งสร้างกุศโลบายใน

เรื่องของสืบมรดกทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ของตนเองให้คงอยู่ เพื่อรักษาสมดุลทางด้านจิตใจให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ของตนได้อย่างมีคุณค่า

และบทสวดชี้ทางให้กับผู้ตาย เพื่อที่จะได้กลับไปหาบรรพบุรุษของตนเอง มีการกล่าวเป็นภาษาพูด บอกถึงบ้านเกิดของผู้ตายว่ามาจากที่ไหน จะได้เดินทางกลับได้ถูก ต่อจากนั้นก็จะมีหมอแคนมาทำพิธีต่อ คือ การร้องประกอบเสียงแคนในลักษณะของการบอกกล่าว ว่า “ผู้ตายขณะนี้ได้ตายแล้วนะ คุณไม่ใช่คน คุณต้องกลับไปหาบรรพบุรุษ” สอดคล้องกับจุฑาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, (2551 :60) กล่าวถึงหน้าที่ของเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์นำมาอธิบายว่า “เราคือใคร บรรพบุรุษของเราเป็นใคร” มีการอธิบายถึงสถานการณ์ และสถานภาพของคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่สูงต่ำ ไม่เท่ากันเพราะเหตุใด รวมไปถึงบทบาทในฐานะที่เป็น “บทบัญญัติ” แนวทางในการประกอบอาชีพต่างๆ ของแต่ละกลุ่มชนที่แตกต่างกัน มนุษย์จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ผ่านการรับรู้ จึงมีรูปแบบการรับรู้ และวัฒนธรรมเป็นตัวทำให้เกิดความหมาย โดยส่งผ่านประสบการณ์ของบรรพบุรุษ ขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์

2. อภิปรายผลการศึกษาศึกษาการบัญชีต้นทุนในพิธีการบำเพ็ญกุศลศพกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง พบว่า

ในการประกอบพิธีกรรมนั้น สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ต้นทุนทางตรงและต้นทุนทางอ้อม ซึ่งต้นทุนทางตรงสอดคล้องกับวัตถุดิบและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ส่วนใหม่มาจากกลุ่มเครือญาติที่มีสายสกุลแซ่เดียวกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความสบายใจของลูกหลานที่สื่อถึงความกตัญญู และรักษาสมดุลทางด้านจิตใจระหว่างคนอยู่กับคนตาย และต้นทุนทางอ้อมสอดคล้องกับทุนทางสังคมและวัฒนธรรม บนพื้นฐานของความกลุ่มเครือญาติในวิถีวัฒนธรรม ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงยศ สาโรจน์, (2557 : 28) การพัฒนาการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรม อธิบายว่า ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม คือ ต้นทุนที่เกิดจากความไว้น้ำใจของคนที่อยู่ในสังคม ที่มีอยู่ในสังคมมาตั้งแต่อดีต ด้วยคุณประโยชน์อันเกื้อหนุนที่ช่วยค้ำจุนและร้อยรัดความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ในประเด็นความเอื้ออาทร การให้ความช่วยเหลืออย่างไม่เป็นทางการจากกลุ่มเครือญาติ และมีไว้เพื่อรักษาสมดุลทางด้านจิตใจ เมื่อกลุ่มคนหรือชุมชนเกิดวิกฤติขึ้น

ข้อเสนอ

1. การนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ มีการเผยแพร่ทางวิชาการให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดตาก ให้เข้าใจถึงทุนทางสังคม (ความไว้น้ำใจเชื่อใจ) และความกตัญญูทวาทย์ ต่อบรรพบุรุษ ที่สังคมที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยพบว่า ชุด “เค้าวัวเล่า” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ส่งผลการพัฒนา “ต่อยอดอดีต” และทำวิจัยเรื่อง การทอผ้าแบบดั้งเดิม ในวิถีวัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าใยกันซง (Htaub Maj) ในการอนุรักษ์รากเหง้า “ภูมิปัญญา” ทางประวัติศาสตร์

2.2 พิธีบำเพ็ญกุศลศพ ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของการอธิบายข้ามศาสตร์ระหว่างสังคมวิทยากับการบัญชี ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ควรทำวิจัย เรื่อง การจัดการบัญชีต้นทุนแบบมีส่วนร่วม บนฐานประวัติศาสตร์วิถีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ม้งอย่างเป็นองค์รวม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขเกษม ขุนทอง ที่ได้กรุณาอย่างยิ่งอย่างในการตรวจสอบโครงสร้างด้านเนื้อหา ภาษา พร้อมกับให้คำแนะนำ ปรึกษา ตลอดจนการตรวจสอบปรับแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณปราชญ์ชุมชนมั่ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและขั้นตอนของพิธีกรรม ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) นายเสอ แซ่ม้า 2) นายภคิน แสงอาชาชัย และ 3) นายพิพัฒน์ แซ่กือ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษา ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่คุณพระศรีรัตนตรัย บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชุตินา ชาวาลคุณธรรม และสุภารัตน์ แซ่ม้า

เอกสารอ้างอิง

- จุฬาพรรธ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). **วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุเดช เกิดมะลิ. (บรรณาธิการ). (2552). **วิถีแจ่มจ้า รักษาผืนป่าตะวันตก**. กรุงเทพฯ : ที่ คิว พี. มนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2558). **การบัญชีต้นทุน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญอัครเจริญ.
- เมตตาตา (กฤตวิทย์) วิวัฒนานุกุล. (2559). **การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงยศ สาโรจน์. (2557). **การพัฒนาการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนด้วยทุนทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนเรือนแพ ลุ่มน้ำสะแกกรัง**. วิทยาลัยนิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยศ สันตสมบัติ (2551). **อำนาจ พื้นที่ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ การเมืองวัฒนธรรมของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (องค์การมหาชน).
- ยศ สันตสมบัติ และคณะ. (2547). **นิเวศวิทยาชาติพันธุ์ทรัพยากรชีวภาพและสิทธิชุมชน**. เชียงใหม่ : วิทอินดีไซน์
- ศิริพร ณ ถลาง. (2557). **ทฤษฎีคติชนวิทยา : วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). **มองคติชน เห็นตัวตน ชาติพันธุ์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (องค์การมหาชน). (2547). **วาทกรรมอัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กระทรวงวัฒนธรรม. (2546). **ชาติพันธุ์และมายาคติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุขเกษม ขุนทอง. (2561). **แนวทางการป้องกันพฤติกรรมการเสพติดบนฐานจารีตมั่ง แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนโรงเรียนบ้านเจดีย์โคะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.